

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów»Sprawozdanie dotyczące polityki konkurencji za rok 2017«”

[COM(2018) 482 final]

(2019/C 110/08)

Sprawozdawczyni: **Baiba MILTOVIČA**

Wniosek	Komisja Europejska, 5.9.2018
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	21.11.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	12.12.2018
Sesja plenarna nr	539
Wynik głosowania	188/1/9
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje zwięzły styl i główną tematykę sprawozdania za rok 2017, któremu towarzyszy obszerny dokument roboczy służb Komisji. Skuteczna i realizowana polityka konkurencji jest podstawą zrównoważonej gospodarki rynkowej. Może ona zapewnić równe warunki działania dla producentów towarów i usług, uspokoić konsumentów, wzmocnić konkurencję oraz zapewnić osiągnięcie podstawowych celów społecznych, takich jak wolność wyboru dla konsumentów, a także celów politycznych, takich jak dobrostan obywateli europejskich i promowanie integracji rynku europejskiego. Polityka ta odgrywa także ważną rolę w odniesieniu do krajów trzecich, gdyż wspiera pozytywną dynamikę biznesową, środowiskową i społeczną w handlu międzynarodowym.

1.2. Sprawozdanie za 2017 rok kładzie silny nacisk na zgodność z prawem i egzekwowanie prawa oraz dostarcza przykładów energicznych działań podjętych przez Komisję. Konsumenci oraz małe i średnie przedsiębiorstwa często znajdują się w niekorzystnej sytuacji w stosunku do dużych przedsiębiorstw, które mogą nadużywać swojej dominującej pozycji na rynku, dlatego też szczególnie pożądane są środki, które zwalczają praktyki antykonkurencyjne.

1.3. Nasilenie działań antykonkurencyjnych na rynkach UE doprowadziło do stałego rozwoju krajowych organów ochrony konkurencji jako głównych organów egzekwujących prawo konkurencji. Dyrektywa ECN+, która daje krajowym organom ochrony konkurencji większe możliwości działania, wzmacnia krajowe zdolności w tym zakresie.

1.4. Konieczne jest wzmocnienie autonomii krajowych organów ochrony konkurencji oraz zapewnienie odpowiednich środków. Autentyczna niezależność, wiedza fachowa i szkolenie są niezbędne do skutecznej pracy, a dyrektywa ECN+ powinna być ściśle monitorowana, aby upewnić się, że cel ten zostanie osiągnięty. Należy zachęcać do tego, by działania zapobiegawcze uniemożliwiały zachowania antykonkurencyjne, oraz podwyższyć kary do odpowiedniego pułapu, aby stanowiły skuteczny środek odstraszający.

1.5. EKES wspiera Komisję w obszarze egzekwowania przepisów prawa konkurencji na drodze prywatnoprawnej i twierdzi, że powództwa zbiorowe powinny być ułatwione przez systemy prawne wszystkich państw członkowskich. Komisja powinna kontynuować monitorowanie skuteczności mechanizmów zbiorowego dochodzenia roszczeń w przypadku naruszeń prawa konkurencji w poszczególnych państwach członkowskich i podejmować w razie potrzeby dalsze działania. W tym kontekście rozczarowuje wniosek Komisji dotyczący powództw przedstawicielskich zawarty w proponowanym nowym ładzie dla konsumentów.

1.6. Należy pamiętać, że w rozporządzeniu w sprawie wyłączeń blokowych⁽¹⁾ uwzględniono dalsze propozycje w sprawie franczyzy, aby przywrócić równowagę handlową i kontraktową między francyzobiorcami a francyzodawcą.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 330/2010 (Dz.U. L 102 z 23.4.2010, s. 1).
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:32010R0330>

1.7. W przypadku podejmowania istotnych działań o charakterze parahandlowym przez lokalne władze, które mogą korzystać z dotacji publicznej umożliwiającej nieuczciwą konkurencję, należy zanalizować tego rodzaju działania, by ustalić, czy konieczne jest dostosowanie zasad pomocy państwa lub innych instrumentów.

1.8. Co do dyrektywy dotyczącej sygnalistów, to zaleca się, by w ramach krajowych systemów prawnych potwierdzono w trakcie jej transpozycji i stosowania, że sygnaliści mają w każdym momencie zapewniony dostęp do przedstawicieli związków zawodowych oraz pełną ochronę w każdych okolicznościach.

1.9. Sugeruje się, że w przypadkach mających związek z egzekwowaniem prawa konkurencji szczegółowa analiza przeprowadzona przez Komisję dotycząca praktyk organów regulacji energetyki we wszystkich państwach członkowskich w powiązaniu z CEER i ACER może określać działania mogące wyeliminować praktyki ograniczające konkurencję, które nadal szkodzą konsumentom.

1.10. W ramach nowego przeglądu funkcjonowania łańcucha dystrybucji żywności w przyszłych sprawozdaniach dotyczących polityki konkurencji można by określić i zaproponować środki zaradcze wobec potencjalnie niewłaściwego wykorzystywania siły rynkowej przez dominujących detalistów.

1.11. W ramach gospodarki cyfrowej mamy do czynienia z szeregiem zarówno istniejących, jak i niestannie tworzonych praktyk antykonkurencyjnych. Komitet obawia się, że nie wykorzystuje się odpowiednich środków do monitorowania tego gwałtownie rozwijającego się i finansowo prężnego sektora, i wzywa do uwzględnienia w wieloletnich ramach finansowych konkretnego przepisu w tym zakresie.

1.12. Istnieje szereg czynników, które leżą poza bezpośrednim zakresem polityki konkurencji, niemniej wzbudzają obawy co do zakłóceń na rynku. Należą do nich: duże różnice między państwami członkowskimi, jeśli chodzi o politykę opodatkowania osób prawnych, stosowanie praktyk w zakresie zatrudnienia zwanych zbiorczo dumpingiem socjalnym, praktyki w obrębie tzw. gospodarki fuch, a także kwestie związane z gospodarką o obiegu zamkniętym i globalną stabilnością gospodarczą. Komitet wzywa Komisję, by wykorzystwała pełen zakres swoich kompetencji i zdolności do zadbania o to, by te szare strefy, w których obserwuje się zachowanie antykonkurencyjne, były w miarę możliwości monitorowane, i by podejmowano wobec nich działania wyjaśniające i naprawcze.

1.13. Prawo konkurencji jest jednym z najstarszych części dorobku prawnego, ale nie zawsze jest współmierne do wyzwań tego stulecia. W szczególności kompleksowy i systemowy przegląd unijnego prawa konkurencji, z uwzględnieniem celów gospodarczych, środowiskowych i społecznych, przyczyniłby się do zmniejszenia sztucznego rozdziału sfery rynku od sfery społecznej.

2. Treść sprawozdania dotyczącego polityki konkurencji za rok 2017

2.1. Polityka konkurencji jest podstawą jednolitego rynku, funkcjonuje od czasu traktatu rzymskiego i jest fundamentem dzisiejszej Unii Europejskiej. Została ona określona w ramach takich przepisów, jak art. 101 i 102 TFUE, które to artykuły wyjaśniają jej istotę oraz zakres.

2.2. W 2017 r. podjęto konkretne działania z korzyścią dla konsumentów i przemysłu europejskiego w kluczowych obszarach: gospodarka cyfrowa, energia, sektor farmaceutyczny i rolno-chemiczny, przemysł sieciowy i rynki finansowe. Podsumowanie to podkreśla główne punkty sprawozdania, które z kolei streszcza szeroko zakrojone prace w obszarze wielu sektorów gospodarczych.

2.3. Polityka musi przekładać się na przepisy, a przepisy należy egzekwować. Komisja Europejska jest członkiem założycielem Międzynarodowej Sieci Konkurencji i prowadzi również aktywne działania na wszystkich forach międzynarodowych poświęconych konkurencji, w tym na forach OECD, UNCTAD, WTO oraz Banku Światowego. W szczególności Komisja blisko współpracuje z krajowymi organami ds. konkurencji i zaproponowała nowe przepisy w formie dyrektywy⁽²⁾, mające umożliwić tym organom większą efektywność egzekwowania unijnych zasad ochrony konkurencji.

2.4. Ważne jest, aby osoby fizyczne, które wiedzą o istnieniu lub funkcjonowaniu kartelu lub o innych rodzajach naruszeń ochrony konkurencji, miały możliwość ujawnienia takich praktyk. Uruchomiono nowe, anonimowe narzędzie dla sygnalistów, które to ułatwia i jest w użyciu.

2.5. Zostały uproszczone wymogi, dotyczące powiadamiania o mniejszych i mniej kłopotliwych środkach pomocy państwa i wprowadzono wyłączenia, a 24 państwa członkowskie dołączyły do modułu przejrzystości pomocy, dostarczając informacji na temat pomocy państwa.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/competition/antitrust/proposed_directive_en.pdf

2.6. Podjęto działania mające na celu rygorystyczne egzekwowanie zasad konkurencji na skoncentrowanych rynkach. Sektor farmaceutyczny doświadczył pierwszego dochodzenia Komisji w związku z obawami dotyczącymi praktyk wygórowanych cen w przemyśle farmaceutycznym. Dokonano przeglądu kilku fuzji w sektorze agrochemicznym i zabroniono połączenia w przemyśle cementowym, które ograniczyłyby konkurencję.

2.7. W sektorze energetycznym rozpoczęły się działania w zakresie egzekwowania prawa co do pomocy państwa oraz mechanizmów zdolności wytwórczych, a dochodzenie w sprawie praktyk biznesowych Gazpromu w Europie Środkowej i Wschodniej kontynuowano po wstępnym ustaleniu, że zostały złamane przepisy UE dotyczące łamania zasad konkurencji.

2.8. W dziedzinie transportu zbadano przejęcia w sektorze lotniczym. Na Litwie stwierdzono działania antykonkurencyjne w transporcie kolejowym, w związku z czym nałożono grzywny i podjęto działania naprawcze. Ponadto udzielono pomocy państwa na rzecz tego sektora w Grecji i Bułgarii. Podjęto działania antykarnełowe wobec firmy Scania odnośnie do transportu drogowego towarów i obciążono wysokimi grzywnami kilka firm w sektorze części samochodowych.

2.9. Rozszerzenie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych na porty i porty lotnicze ułatwiło udzielenie odpowiedniej pomocy państwa.

2.10. Dochodzenie Komisji w sprawie planowanego połączenia Deutsche Börse oraz London Stock Exchange Group zakończyło się wnioskiem, że połączenie to byłoby monopolistyczne i zostało ono zakazane.

2.11. Należy zauważyć, że polityka konkurencji UE będzie musiała odpowiedzieć konstruktywnie i twórczo na wyzwanie wycofania się Wielkiej Brytanii z UE. Jak określiła Rada Europejska, jakakolwiek przyszła umowa handlowa powinna zapewniać równe szanse, w szczególności jeżeli chodzi o konkurencję i pomoc państwa.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje sprawozdanie za rok 2017, które zawiera liczne przykłady skoncentrowania się Komisji na promowaniu dobrostanu konsumentów i zapobieganiu szkodom dla konsumentów. Konsekwencją takiego podejścia jest nie tylko wzmocnienie integracji jednolitego rynku, ale również wzmocnienie rozwoju gospodarczego i powiązanych celów społecznych.

3.2. W ubiegłym roku opinie EKES często wskazywały na znaczenie skutecznej i stosowanej polityki konkurencji. Wskaźniki dobrobytu i dobrostanu konsumentów wraz z utrzymaniem skutecznej struktury konkurencyjnej stanowią uzasadnienie dla zajęcia się wyzyskiem, praktykami wyłączającymi i porozumieniami ograniczającymi konkurencję. Zachęcając do najlepszej praktyki ekonomicznej, stanowcza polityka konkurencji wzmacnia europejski biznes na konkurencyjnych rynkach światowych i sprzyja promowaniu celów społecznych, na których się opiera.

3.3. Emisje samochodowe

3.3.1. W opinii EKES-u dotyczącej działań UE na rzecz poprawy przestrzegania prawa ochrony środowiska i zarządzania środowiskiem ⁽³⁾ stwierdzono, że niedostateczne przestrzeganie mechanizmów zapewniających wdrażanie prawa ochrony środowiska i zarządzanie środowiskiem stanowi godny ubolewania czynnik prowadzący do nieuczciwej konkurencji i szkód gospodarczych. Komitet stwierdza, że zgodność z prawem i przestrzeganie zasad prawa jest podstawą silnej polityki konkurencji.

3.3.2. W tym kontekście Komitet docenia fakt, że wstępne dochodzenie Komisji dotyczące ewentualnego kartelu firm BMW, Daimler, Volkswagen, Audi i Porsche oraz tego, czy przedsiębiorstwa te ograniczyły rozwój selektywnych układów redukcji katalitycznej i filtrów cząstek stałych, powodując potencjalne ograniczenie wprowadzania technologii bardziej przyjaznych dla środowiska, doprowadziło zespół ds. praktyk antykonkurencyjnych do wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego.

3.4. Mechanizmy dochodzenia roszczeń zbiorowych

3.4.1. Komitet odnotował ostateczną transpozycję dyrektywy w sprawie odszkodowań ⁽⁴⁾, która częściowo dotyczy stworzenia mechanizmu prawnego dla pozwów zbiorowych. Niemniej wycofanie wniosku dotyczącego dyrektywy, przygotowanego w 2009 r. przez DG ds. Konkurencji, w połączeniu z niedawnym wnioskiem w ramach pakietu „Nowy ład dla konsumentów”, są sygnałem braku woli politycznej w odniesieniu do stworzenia rzeczywiście skutecznego systemu

⁽³⁾ Dz.U. C 283 z 10.8.2018, s. 69.

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE w sprawie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji (Dz.U. L 349 z 5.12.2014, s. 1).

zbiorowego dochodzenia roszczeń na poziomie europejskim. EKES wzywa zatem Komisję do kontynuowania monitorowania skuteczności mechanizmów zbiorowego dochodzenia roszczeń w przypadku naruszeń prawa konkurencji w poszczególnych państwach członkowskich i do podjęcia w razie potrzeby dalszych działań.

3.5. *Franczyza w branży detalicznej*

3.5.1. EKES zauważa, że rośnie problem dotyczący umów franczyzy w sektorze detalicznym, co może mieć poważne skutki dla konkurencji. Przykładowo, główny spór w Niderlandach między francyzodawcą HEMA a kilkoma francyzobiorcami, dotyczący istniejących umów i części zarobków ze sprzedaży internetowej, doprowadził do anulowania umów francyzowych. Komitet wzywa Komisję do przeanalizowania tej sytuacji i do przedstawienia dodatkowych propozycji dotyczących franczyzy, które mogłyby zostać włączone do rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych, aby przywrócić równowagę handlową i kontraktową pomiędzy francyzobiorcami a francyzodawcą.

3.6. *Dotacje na szczeblu władz lokalnych*

3.6.1. W wielu państwach członkowskich władze lokalne zwracają się w kierunku rozwoju działalności komercyjnej z wykorzystaniem zasobów lub obiektów publicznych. Jeśli obecny jest element dotacji, może to prowadzić do nieuczciwej konkurencji. Na przykład małe i średnie przedsiębiorstwa z branży usług spożywczych oraz turystycznych muszą konkurować z ofertą dotowanych posiłków w stołówkach klubów sportowych, pobytów w ośrodkach wypoczynkowych itp. Władze lokalne są właścicielami tych klubów i stowarzyszeń lub oferują im fundusze publiczne, a kluby i stowarzyszenia często są również zwolnione z podatku VAT oraz korzystają z pomocy społecznej, takiej jak praca wolontariuszy. Te działania o charakterze parahandlowym często są zorganizowane (pod względem obrotów i zysków) jak normalne przedsiębiorstwa komercyjne. Komitet wzywa Komisję do monitorowania tego zjawiska i sprawdzenia, czy na szczeblu UE istnieje możliwość dostosowania zasad pomocy państwa lub innych instrumentów w celu uregulowania tych lokalnych działań, które w niektórych przypadkach są dodatkowo dotowane z funduszy europejskich!

3.7. *Informacje dotyczące pomocy państwa*

3.7.1. Szczególnie pożądane jest udostępnienie i wykorzystanie modułu przejrzystości pomocy państwa, ponieważ pozwala to zainteresowanym stronom (Komisji, konkurentom i ogółowi społeczeństwa) zweryfikować zgodność pomocy państwa z przepisami. Do chwili obecnej opublikowano około 30 tys. przypadków przyznania pomocy państwa.

4. **Uwagi szczegółowe**

4.1. *Dyrektywa w sprawie europejskiej sieci konkurencji (ECN +)*

4.1.1. EKES pozytywnie ocenia nacisk położony w sprawozdaniu na egzekwowanie i przy tej okazji przypomina swoje stanowisko⁽⁵⁾ na temat dyrektywy ECN+⁽⁶⁾, która umożliwia krajowym organom ds. ochrony konkurencji większą skuteczność.

4.1.2. Komitet już wcześniej stwierdził, że jego zdaniem rozporządzenie mogłoby stanowić skuteczniejszy instrument ustawodawczy w tej dziedzinie, ale jednocześnie uznaje potrzebę zachowania proporcjonalności. Ponadto polityka konkurencji powinna zapewniać jednakowe szanse, a krajowe organy ochrony konkurencji, mając do dyspozycji prawne środki i instrumenty, powinny zwalczać tajne kartele.

4.1.3. Chociaż dyrektywa ECN+ ma gwarantować niezależność, zasoby i skuteczny zestaw narzędzi do egzekwowania przepisów, nadal bez odpowiedzi pozostają pytania dotyczące autonomii i zdolności właściwych organów krajowych. Autentyczna niezależność, wiedza fachowa i szkolenie są niezbędne do skutecznej pracy. Należy zachęcać do tego, by działania zapobiegawcze uniemożliwiały zachowania antykonkurencyjne. Kary powinny być podwyższone do odpowiedniego pułapu, aby stanowiły skuteczny środek odstraszający. Krajowe organy ochrony konkurencji powinny również mieć prawo do wszczęcia postępowania sądowego na własną rękę.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 345 z 13.10.2017, s. 70.

⁽⁶⁾ Wniosek w sprawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej nadania organom ochrony konkurencji państw członkowskich uprawnień w celu zapewnienia skuteczniejszego egzekwowania reguł konkurencji i należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego (COM(2017) 142 final).

4.2. Ochrona sygnalistów

4.2.1. Konieczne są dalsze prace w zakresie informowania społeczeństwa o regułach konkurencji. Zwiększy to skuteczność nowych narzędzi zgłaszania naruszeń, takich jak narzędzie sygnalizowania nieprawidłowości. Chociaż EKES z radością przyjmuje, że to narzędzie jest regularnie używane, to jednak ma pewne obawy dotyczące proponowanej dyrektywy, która ma na celu wzmocnienie ochrony sygnalistów ⁽⁷⁾.

4.2.2. EKES odsyła Komisję do swojej opinii w sprawie tej dyrektywy ⁽⁸⁾, w której zaleca, by zakres dyrektywy nie ograniczał się do zgodności z prawem UE, lecz by rozszerzono go w taki sposób, aby obejmował zgodność z prawem krajowym.

4.2.3. Ważne jest również nawiązanie do włączenia praw pracowniczych oraz wskazanie przedstawicieli związków zawodowych i organizacji pozarządowych jako przykładów osób prawnych. Sygnaliści powinni mieć dostęp do przedstawicieli związków zawodowych na dowolnym etapie procesu.

4.3. Gospodarka cyfrowa

4.3.1. EKES zauważa, że nowe rozporządzenie w sprawie współpracy w zakresie ochrony konsumentów ⁽⁹⁾ zostało przyjęte pod koniec 2017 r. i powinno zapewnić lepszą koordynację między sieciami konsumenckimi w celu wdrażania środków skierowanych przeciwko transgranicznym praktykom antykonkurencyjnym. Na przykład w rozporządzeniu określono praktyki blokowania geograficznego w sektorze handlu elektronicznego, który ze względu na swój charakter ma charakter transgraniczny. Europejskie Centra Konsumenckie pracują nad tą kwestią od wielu lat, gromadząc przykłady i praktyki transgraniczne. Wraz z europejską siecią konkurencji i siecią współpracy w zakresie ochrony konsumenta przewiduje się obecnie lepszą koordynację działań w zakresie egzekwowania prawa.

4.3.2. W szybko rozwijającym się obszarze gospodarki cyfrowej wciąż tworzy się wiele innych rodzajów praktyk antykonkurencyjnych. Na przykład użycie zaawansowanych algorytmów umożliwia dostosowanie cen na podstawie danych osobowych zebranych z różnych źródeł internetowych, a także pomaga przedsiębiorstwom w zмовie realizowanej online. Komisja musi dysponować odpowiednimi środkami budżetowymi w celu monitorowania takich praktyk i przeciwdziałania im.

4.4. EKES uważa, że lepsza współpraca między właściwymi organami krajowymi a organizacjami konsumenckimi byłaby korzystna dla obu stron, zwłaszcza że krajowe organizacje konsumenckie mają bardzo dobre możliwości informowania właściwych organów krajowych o podejrzeniach naruszenia. Faktycznie mogą one dostarczyć władzom cenne dane z własnych procedur rozpatrywania skarg.

4.5. Unia energetyczna może stymulować trwający proces zapewniania uczciwej konkurencji sektorowi energetycznemu UE, w którym nadal istnieje szeroki zakres cen dla konsumentów i przemysłu i w którym można ograniczać możliwości wyboru na rynku. EKES uważa, że szczegółowa analiza praktyk regulacyjnych, które znacznie różnią się w poszczególnych państwach członkowskich, stworzy podstawę do konstruktywnego dialogu, aby zniwelować rozbieżności. Dialog ten powinien być prowadzony wspólnie przez krajowe organy ds. konkurencji, krajowe organy regulacji energetyki i Komisję. Może to rzucić światło na brak wyboru i restrykcyjne praktyki, na przykład w systemach centralnego ogrzewania.

4.6. Ciągłym problemem jest niewłaściwe wykorzystanie siły rynkowej w sektorze handlu detalicznego żywnością. Zdaniem Komisji rodzi się pytanie, czy duże sieci handlu detalicznego nie uzyskały zbyt dużej siły przetargowej (w negocjacjach dwustronnych z dostawcami) i siły nabywczej (na rynku ogółem) dzięki ich podwójnej roli jako klientów i konkurentów (poprzez produkty pod własną marką) swych dostawców ⁽¹⁰⁾. Komitet wzywa do działania zgodnego z niedawną opinią w tej sprawie ⁽¹¹⁾ i powtarza swoje zalecenie, by w przyszłych sprawozdaniach dotyczących polityki konkurencji Komisja uwzględniła kwestię monitorowania sposobu, w jaki funkcjonuje łańcuch dystrybucji żywności.

⁽⁷⁾ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób zgłaszających przypadki naruszenia prawa Unii (COM(2018) 218 final).

⁽⁸⁾ Opinia EKES-u w sprawie wzmocnienia ochrony sygnalistów na szczeblu UE, sprawozdawczyni: Franca Salis-Madinier (Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 155).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2394 (Dz.U. L 345 z 27.12.2017, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Dokument roboczy służb Komisji, SWD(2018) 349 final.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 283 z 10.8.2018, s. 69.

4.7. Prawo konkurencji i szerzej pojęty interes publiczny

4.7.1. Zakłócenia rynku mogą wynikać z wielu czynników wykraczających poza ścisły zakres polityki konkurencji. Należą do nich między innymi duże różnice między państwami członkowskimi w kwestii polityki opodatkowania osób prawnych, praktyki w zakresie zatrudnienia zwane zbiorczo dumpingiem socjalnym, praktyki w obrębie tzw. gospodarki fuch, a także kwestie związane z gospodarką o obiegu zamkniętym i globalną stabilnością gospodarczą.

4.7.2. Prawo konkurencji, zakorzenione w perspektywie gospodarczej pochodzącej z połowy XX wieku, musi obecnie sprostać wyzwaniom XXI wieku. Przewycięzenie sztucznego rozdziału sfery rynku od sfery społeczno-gospodarczej wymaga zainicjowania kompleksowego i systemowego przeglądu unijnego prawa konkurencji, z uwzględnieniem celów gospodarczych, środowiskowych i społecznych.

4.7.3. EKES jest zdania, że podczas stosowania prawa konkurencji zobowiązania podjęte przez UE w związku z celami zrównoważonego rozwoju i porozumieniem paryskim w sprawie zmiany klimatu, będące uzupełnieniem istniejących zobowiązań traktatowych, powinny być uwzględniane jako cele leżące w interesie publicznym, równoległe do interesów konsumentów.

4.7.4. Należy uznać skutki, jakie koncentracja rynku przyniesie przyszłym pokoleniom konsumentów i producentów. Trzeba dokonać oceny różnych modeli kalkulacji szkodliwych skutków długoterminowych, podobnie jak ma to już miejsce w przypadku np. zamówień publicznych, gdzie tego rodzaju ocena dokonywana jest za pośrednictwem rachunku kosztów cyklu życia.

4.8. Ponieważ wiele kwestii pozostaje nierozstrzygniętych, w kilku niedawnych opiniach⁽¹²⁾ EKES wezwał do wzmocnienia podejmowanych przez Komisję Europejską środków dotyczących uczciwego opodatkowania (odnośnie do przedsiębiorstw międzynarodowych i osób fizycznych). Obejmują one walkę z oszustwami podatkowymi, rajami podatkowymi, agresywnym planowaniem podatkowym i niesprawiedliwą konkurencją podatkową między państwami członkowskimi.

4.9. W szczególności ciągłe i znaczne zakłócenia rynku są spowodowane mocno zróżnicowanymi systemami podatku od osób prawnych w poszczególnych państwach członkowskich. Stawki opodatkowania przedsiębiorstw sięgają od 9 % do 35 %, a w niektórych krajach są nawet jeszcze niższe w takich kategoriach jak prawa własności intelektualnej. Ponieważ polityka podatkowa należy do kompetencji krajowych, polityka konkurencji UE zawsze będzie walczyć o złagodzenie wywołanych zakłóceń.

4.10. Dyrektywa w sprawie unikania opodatkowania (ATAD), która powinna być wdrożona za pośrednictwem przepisów państw członkowskich do dnia 1 stycznia 2019 r., ustanawia zasady przeciwdziałania praktykom unikania opodatkowania, wpływającym bezpośrednio na funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Dyrektywa zawiera elementy, które powinny zapobiec pewnym rozbieżnościom w podejściu różnych krajów. Podejście to należy przyjąć z zadowoleniem.

Bruksela, dnia 12 grudnia 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹²⁾ Dz.U. C 262 z 25.7.2018, s. 1; Dz.U. C 197 z 8.6.2018, s. 29; Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 29.